

Мара С. Кнежевић²⁸

Универзитет у Новом Саду
 Педагошки факултет у Сомбору

ПРВЕ СРПСКЕ ЗБИРКЕ ЗА ДЕЦУ ПРИЛОГ ИСТОРИЈИ КЊИЖЕВНОСТИ ЗА ДЕЦУ

Сажетак: *Прве српске збирке за децу издавао је у другој половини 19. века Стеван В. Поповић у Пешти. Поповић је као ученик и студент права боравио у Текелијануму, у Заводу за смештај српских студената. Први је у српској дејој књижевности приредио 1872. године збирку Венац песама и основао библиотеку Мали свет. Објавио је следеће збирке: Сlike и прилике (Пешта, 1872), Божићни дар (Нови Сад, 1872), Радованов дар (1876), Божић (1876), Дан и ноћ (1877), Невен цвеће (1877), Дани одмора (1878), Дечије радовање (1878), Српски декламатор (1879), Босиље (1880), Мале гусле (1881), Мали свет (1882), Радован (1883), Полаженик (1886), Бадњак (1891), Бисер цвеће (1905), Велики српски декламатор. Стеван В. Поповић је именован за управника Текелијанума 1882. године. Сав свој живот посветио је ширењу српске просвете и образовању омладине. Прве српске збирке за децу нису до сада унете у образовни систем Републике Србије, чиме је прекинута нит проучавања српске књижевности за децу.*

Кључне речи: *српске збирке, књижевност за децу, Стеван В. Поповић, песме, приче.*

Стеван В. Поповић издавао је прве српске збирке за децу у другој половини 19. века. Био је питомац Текелијиног завода у Пешти. Први српски добротвор Сава Текелија и први доктор права код Срба, изградио је Завод за српске ђаке који су се школовали у Пешти. „Текелија је смерао да васпита Заводом својим даровите и сиромашне синове свога народа, не само да буду честити и учени људи, врсни синови отаџбине, него да буду уједно и добри православни Срби. У то име наредио је Текелија, да питомци његови походе марљиво богослужење у српској православној цркви, да, колико им је могуће, доприносе лепом појању у тој цркви” (Стеван В. Поповић, *Културна писма Стражилову*, Стражилово, 1885, бр. 4, стр. 124)

У то време у Текелијануму су били: Коста Руварац, Гига Гершић, Ђорђе Бугарски, Ника Лугумерски, Јован Туроман, Ђока Максимовић, Ника Максимовић, Мита Поповић, а поред Текелијанума становао је Лаза Костић. Текелијанум је био стециште образованих Срба Пеште и Будима.

²⁸maraknez@sbb.rs

У том окружењу младих људи жељних науке провео је Стеван В. Поповић од 1861-1867. године као питомац, али је његов цео живот везан за Текелијанум када је постао надзорник Завода 1882. све до 1918.

Као надзорник Текалијанума Стеван В. Поповић се ангажовао како на обезбеђењу материјалних услова боравка питомаца, тако и на њиховом васпитању и образовању у православном духу. Држао им је предавања из српске историје и српског језика и редовно са њима недељом одлазио у цркву. Са текалијанцима је посећивао и многа српска места у којима је држао беседе, или би хор питомаца певао српске песме.

Поре дзбирки за децу Поповић је издавао и дечји кист *Радован*, писао песме и приче за децу, уређивао годинама *Велики илустровани календар „Орао“*, преводио уџбенике са мађарског на српски и убацивао у њих српске народне песме, уређивао педагошки лист *Српска народна школа*, био члан мађарског парламента, а бавио се и политичким радом.

Стеван В. Поповић имао је значајног утицаја у развоју српске књижевности за децу. О његовом стваралаштву писали су: Милан Шевић, Васа Стајић, Слободан Ж. Марковић, Сима Цуцић, Миомир Милинковић, Драгољуб Јекнић и др.

У *Дечјој књижевности српској, огледу историјског преглед*, који је написао Милан Шевић желећи да овом расправом одреди смер кретања српске књижевности за децу истовремено дајући осврт на њен историјски развој, истиче да су „*почеци светске књижевности дечије уједно почеци и наше књижевности за децу*“ (Шевић 1911: 6). Натошевића сматра оцем српске књижевности за децу. „*Његове су заслуге велике, и ми му не можемо замерити, ни што је одвојио дечју књижевност од опште, - да он то није учинио, учинио би ко други, јер се утицају времена никако не бисмо могли отети*“. Али се међу његовим заслугама нарочито истиче та што је придобио за децу правога песника, Јована Јовановића Змаја, којим је касније наша „мала“ књижевност досегла до своје највеће висине, управо враћена у општу, „велику књижевност народну“. (исто, стр. 15)

„*Натошевић је осећајући потребе времена и остварујући своје идеје, допринео да започне једна специфична стваралачка оријентација у нашој књижевности, утемељује стваралаштво за децу као посебан вид*“ (Марковић 1873: 33).

Натошевићева је заслуга и у томе што је задобио за дечју књижевност и Стевана В. Поповића. Шевић, као бивши текелијанац пише о Чика Стеви: „*Чика Стева је највише учинио, да се књижевност за децу у нас развије и деци књига омили. Он јој је управо одредио правац, у којој се она и данас налази. Први му је почетак био веома срећан, из народне и уметничке поезије узео је погодно градиво за децу и тако је увео у књижевност Јована Грчића Миленка*“ (исто, стр. 25)

Прва збирка дечијих песама коју је издао Стеван В. Поповић је *Венац песама у Пешти 1872. године, а друга из Дечјег света је *Слике и прилике**, такође издата у Пешти 1872. и постала је типска за дечју књигу све до Другог светског рата. Збирке песама за децу које је приређивао

Стеван В. Поповић доживеле су и по неколико издања, садржина им је била добра, углавном су објављиване песме Јована Јовановића Змаја и приче за децу Стевана В. Поповића. Шевић поводом тога каже: „...обојица су били мајстори у писању за децу и писали су тако, да су њихова дела не само деца но и старији с уживањем читали (...) били су дакле прави уметници“ (исто, стр. 26).

Поповић је придобио Змаја за сарадњу у својим збиркама и водио врло богату преписку са њим ословљавајући га са „драги мој Чика Јово“ и молећи га да напише песме о одређеним темама за другу књигу песама (1872). Поповић је умео да одабере најлепше Змајеве песме и уврсти их у своје антологије, оне које су издржале терет времена и које се данас налазе у Змајевим збиркама. Змаја је читалачка публика већ прихватила, те ће његове песме попунити књигу *Дечјег света* са темама које му је Поповић предложио (*псето и мачка, мрав и пуж, деда и јарац, миш, две тице, желе, опомене, петао, цвеће, голуб*). Он шаље Змају неколико немачких песама препоручујући му да узме мотиве из њих и да напише „онако Чика Јовинским“ (РОМС 35058), прилаже и слике уз које би требало да Змај напише песме, да по слици одреди садржај а да мотиве тражи у хумору. Шаље му и илустрације које је узео из немачких књига и одређује рок од петнаест дана за петнаест песама како би књига изашла на време. Шаље му и неколико бројева немачког дечјег листа *Kleine Leute*. Посебно хвали Змајев хумор у песмама *Материна маза* и *Мали Јова*. Поповић је добро познавао немачке дечје листове и често из њих позајмљивао илустрације за свој „Дечји свет“. Сматрао би да би у стварању дечје литературе највише могли урадити Змај и Јован Грчић Миленко: „*Вас двојица судим ја, са Вашом богатом душевношћу, са лепим и благим успоменама на своје детињство, са Вашом слатком наивношћу, са бујним али верним и топлим схватањем лепоте у природи, Вашим као м л е к о и м е д слатким језиком – Ви би могли да се свом вољом, свим песничким жаром и даром баците на то поље – створити много што шта што би премашило најбоље немачке дечије писце – помисли само шта би све могли пробудити у дечјим душама!*“ (РОМС 27501).

У другој књизи *Дечјег света* Змај није дозволио да му песме буду потписане, те је Поповић ставио псеудоним Радан. Обавештавајући Змаја о новчаним проблемима око издавања књига он каже да је најлепши поклон обојици што деца с радошћу рецитију песме из *Дечјег света* (РОМС 27503).

Стеван В. Поповић имао је значајног утицаја у развоју српске књижевности за децу. О његовом стваралаштву писали су: Милан Шевић, Васа Стајић, Слободан Ж. Марковић, Сима Цуцић, Миомир Милинковић, Драгољуб Јекнић.

У *Дечјој књижевности српској, огледу историјског прегледа*, који је написао Милан Шевић желећи да овом расправом одреди смер кретања српске књижевности за децу истовремено дајући осврт на њен

историјски развој, истиче да су „почеци светске књижевности дечије уједно почеци и наше књижевности за децу“ (Шевић 1911: 6).

Прва збирка дечијих песама коју је издао Стеван В. Поповић је **Венац песама** у Пешти 1872. године, а друга из Дечјег света је **Слике и прилике**, такође издата у Пешти 1872. и постала је типска за дечју књигу све до Другог светског рата. Збирке песама за децу које је приређивао Стеван В. Поповић доживеле су и по неколико издања, садржина им је била добра, углавном су објављиване песме Јована Јовановића Змаја и приче за децу Стевана В. Поповића. Шевић поводом тога каже: „...обојица су били мајстори у писању за децу и писали су тако, да су њихова дела не само деца но и старији с уживањем читали (...) били су дакле прави уметници“ (исто, 26).

Оцењујући Поповићев рад на дечјој књижевности Шевић истиче: „Његов му је таленат помогао, те је дао и за децу врло добре ствари, његово је причање живо и пластично, лако и примамљиво, проткано правим, свежим хумором (дабогме да и у њега има онога погледања испод ока на старијем као и код чика Јове, из готово истих узрока с којих и у Змаја), али се он није хтео да потруди да нам да више оригиналних ствари, иако је то могао врло лако учинити, већ је обично потезао за већ готовим нацртима из страних књижевности“ (исто, 27, 28).

Шевић изједначава Јовановића и Поповића сматрајући да се допуњују и „да је за дечју књижевност српску Чика Стева на прозном пољу оно, што је Чика Јова на песничком“ (исто, 27).

Милан Шевић пише о Стевану В. Поповићу у Политици, 23. новембра 1929. године: „Он је крчио и отварао нове путеве у књижевности за децу и много учинио да се Чика Јова стално задобије за њу. Сам уметник, он је непосредно осећао да дечја књига мора бити уметничка књига, да је истинита реч, да уметник није ништа друго до дете, које је постало велико, да су према томе уметничка и дечја душа сродне, и да ће се оне увек најбоље разумети“. (РОМС М.6.884)

Васа Стајић о Стевану В. Поповићу као издавачу каже: „Стеван В. Поповић је поставши школски надзорник почео издавати свој Дечји свет, касније библиотеку за мали свет, а 1876. лист Радован у којем је Змај објавио најлепше своје песме за децу, каквих неће имати ни кад сам буде уређивао Невен“ (Стајић 1993: 58).

Воја Марјановић истиче Милана Шевића као поузданог критичара српске дечије књижевности, који је афирмативно писао како о Змају, тако и о Стевану В. Поповићу као дечијем писцу. (Марјановић 2000).

Драгољуб Јекнић (Српска књижевност за децу, историјски преглед бр. 1, Београд, 1999) „Његов Венац песама (сплео за малу српчад Чика Стева) објављен 1872. године у Пешти (брзотис Виктора Хорњанскога), први је аутентични, антологијски избор за најмлађе читаоце из народне и уметничке поезије до тога времена“ (Јекнић 1999:52) Јекнић истиче: „Поповић је, дакле имао сигуран слух за струјања песничких жица,

антологијску осетљивост, смисао за тематско-мотивска окупљања и прожимања народне и уметничке поезије (исто 52).

Сима Цуцић „Поред Змаја, на истом послу у исто време, интензивно ради и његов сарадник, наш вредни и неправедно заборављени педагог и књижевник, некад популарни Стеван В. Поповић, звани Чика Стева. Он је издао дечији лист Радован (1876) и написао око 30 разних илустрованих књига за децу“ (Цуцић 1974: 9). Јекнић чак сматра да је Поповићево дело за развој српске књижевности за децу и омладину од изузетне важности и да „на Змајевом и његовом раду почивају темељи ове литературе код Срба“ (Јекнић 1999: 54).

„Ако изузмемо Стевана В. Поповића, Змај је био први дечији песник – уметник. До њега може углавном да се говори само о лошим и мање лошим стихотворцима“ (Цуцић, С. 1974.стр. 29). Илустрације за своје књиге Поповић је као и Змај узимао из страних дечјих листова (углавном немачких), Понудио је Миливоју Мауковићу да се бави илустрацијом, али је Мауковића смрт омела, те није успео да се значајније преда овом послу.

„Његово дело је на граничној линији између педагогије и књижевности, више у равни утилитарног него естетског. Такав карактер његовог стваралаштва проистекао је из времена у којем је живео, из захтева ондашњег васпитно-образовног-система и из личног уверења да се добром књигом најбоље васпитавају и образују млади нараштаји“ (Милинковић, 2010. стр.152.). Приповетке Стевана В. Поповића карактерише развученост радње, тенденциозност и моралисање. Ситуација је увек конкретна, дете је често до те мере конкретизовано да му је наведено име и презиме. Оно је у различитим ситуацијама, стављено у однос према природи, према животињама, другој деци, родитељима, браћи, сестрама, учитељу. Приповетке поучавају у сазнајном, у моралном смислу, а васпитавају у рационалном, религијском и националном духу. Краћи прозни текстови су чисто образовног карактера (о воденој пари, о лану, пиринчу, кртини, кредитцама и др.), као и моралног (како се понаша дете док руча, како се опходи са родитељима и др.). Стил Поповићев једноставан, лак, неусиљен, такав да су мисли разумљиве деци.

Бадњак - Дарак доброј деци од Чика Стеве, Нови Сад, А. Пајевића 1891. године друго издање Збирка прича и песама Бадњак садржи приче за децу Стевана В. Поповића, Змајеве песме и једну Шапчанинову.

Босиље - дарак доброј деци од Чика Стеве, 1880. Збирка обухвата песме: *Голубице моја, Ника, Трешњобер, Ћира, Лаза* (Чика Јова Змај) и приповетке: *С коња на магарца, У добру се понеси!, Зора, У пољу и на њиви, Другарице, У горици.* руску бајку *Зора* са мотивом "Бог је спор, али је достижан" и "Благо свакоме на правој путу, нема ништа лепше од поштеног пута." У ову Збирку уврстио је Поповић и загонетке у стиху.

Велики српски декламатор - збирка одабраних песама за декламовање у народним и средњим школама, приликом беседа и

светковина 1879. Одабир песама показује да је Чика Стева био добар зналац дечје књижевности, да је умео да одабере оне, које су остале до данас актуелне. Песме је сврстао по тематици: у првом тематском кругу су песме о Богу, Змајева *У славу Бога*, *"Три питања"* Исе Ђирића и *"Молитва"* Бранка Радичевића.

Други тематски круг су родољубиве песме: *"Срећан ли сам..."* (Мита Поповић), *"Роду"* (Дамјан Павловић), *"Малена сам"* (Чика Јова Змај), *"Српкиња"* (Ђена Павловић), *"Гусле"* (Чика Јова Змај), *"Ој облаци"* (Стеван В. Каћански), *"Хај"* (Чика Јова Змај).

Трећи тематски круг обухвата дескриптивне песме, поздрав лепоти природе: *Поздрав* (Бранко Радичевић), *Свет* (Чика Јова Змај), *У зору* (Чика Јова Змај), *Тихи позив* (Чика Јова Змај), *Пролетњи дан* (Грчић Миленко), *Киша* (Чика Јова Змај), *После кише* (Грчић Миленко), *Милан и његов цвет* (Чика Јова Змај).

Четврти тематски круг су дидактичне песме Јована Јовановића Змаја: *Ветар Чигра и деца*, *Страшљивац*, *Мали Јова*, *Материна маза*, а потом Змајеве песме са различитим темама: *Болно чедо*, *Ко је господар*, *Пчелица*, *Веверица*, *Коњаник*, *Да сам ја краљ*, *Братац и сестрица*, *Брата се дури*, *Ђуран и врабац*, *Вук и комарци*, *Царић*, *О мишу*, *Никад мира*, *Цица маца* и *Рундов-Бундов*, *Тица у кавезу*, *Тице селице*, *Мати сину код колевке*, *Моје село*, *Повратак*, *То би био рај*, *Памтите децо*, *Мајкина душица* и *Божји*, *Божји*, *бата!*

У збирку су уврштене песме: Бранка Радичевића (*Циц и Ране*), Алексе В. Поповића (*Хај*, *Абердар*, *О св. Сави*), Владимира Васића (*Еј*, *Косово*), Васе Живковића (*Гњурач*), Ст. В. Каћанског (*Грахов-Лаз*), Драга Дејановић (*Српкиња сам*), Исидор Ђирић (*Краљ Вукашин*), Јована Драгашевића (*Јека од гусала* епска песма), Јован Илић (*Освета*), Ј. С. Поповић (*Спомен Видов-дана*), Јован Суботић (*Роса*). Змајеве песме: *Српска молитва*, *Гвожђе Крст*, *Рањеници* Змај, *Вила*, *Ђурђев дан*, *Јадна мајка* Змај *Три ајдука*, *Има негде...* Лаза Костић (*Минадир*), Мита Поповић (*Српска мајка*, балада) Петар Прерадовић (*Путник*), Ђура Јакшић (*Раја*, *Осили се...*, *Пљен*, *Барјактаровићи*, народна песма *Љуба богатога гавана* и народне епске песме: *Свети Сава*, *Кнежева вечера*, *Три добра јунака*, *Царица Милица* и *Владета Војвода*, *Смрт мајке Југовића*, *Диоба Јакшића*. У збирку је уврштено укупно 89 песама, највише Змајевих.

Српски декламатор збирка одабраних песама за декламовање у средњим школама приликом беседа и светковина прибрао их Стеван В. Поповић издање српске књижаре Браће М. Поповића у Новоме Саду 1879. године

Обухвата песме: *Хај!* (Абердар), *О св. Сави* (Алекса В. Поповић), *Ране* (Бранко Радичевић), *Еј Косово!* (Владимир Васић), *Гњурач* (Васа Живковић), *Грахов лаз* (Владислав Каћански), *Српкиња сам* (Драга Дејановића), *Краљ Вукашин* (Иса Ђирић), *Освета* (Јован Илић), *Спомен Видовдана* (Јован П. Стерија), *Роса* (Јован Суботић), *Битка на Лебном пољу* (Јован Ђорђевић), *Анђео Срба* (Јован Јовановић Змај), *Српска молитва*,

Гвожђе, Крст, Рањеници, Вила, Ђурђев-дан, Јадна мајка, Три ајдука, Минадир (Лаза Костић), Српска мајка (Мита Поповић), Путник (Петар Прерадовић), Раја (Ђура Јакшић), Осили се, Пљен, Барјактаровићи. Песме су родољубиве. У овој збирци највише је заступљен Змај, потом Јакшић, а теме су: Косово, ране, бојеви, Видовдан, гусле.

Одабиром песама Поповић је желео да буду национално обојене: *Српкиња сам, Српска молитва, Српска мајка.* Имао је у виду не само образовање, већ и васпитање омладине у српском духу, љубави према свом народу, слободи, а све у духу православља.

Дечије радовање, Дарак доброј деци од Чика Стеве, у Новом Саду, 1878.

Приче за децу Чика Стеве. Приче су често без потписа. Приповетка *Кум истиче значај кумства, а порука приповетке је: Чини добро не кај се! И Добро се добрим враћа!*. Приповетка *Грешна рука* поручује: *Мати је после Бога највећа светиња*.

Збирке за децу Стевана В. Поповића обогатиле су српску књижевност и утемелиле српску књижевност за децу, која је тек крајем двадесетог века наставила свој развој богатством нових писаца посвећених деци.

ЗАКЉУЧАК

Поповићу се не може оспорити велики рад на издавању збирки за децу, као и дар да одабере најлепше Змајеве песме и уврсти их у своје антологије, оне које су издржале терет времена и које се и данас налазе у Змајевим збиркама. Познати писци тог времена објављивали су песме у његовим збиркама за децу: Јован Јовановић Змај, Бранко Радичевић, Мита Поповић, Петар Прерадовић, Ђура Јакшић, Лаза Костић, Исидор Ђирић, Јован Илић, Драга Дејановић, Владислав Каћански, Алекса В. Поповић, Васа Живковић, Јован Ђорђевић, Јован С. Поповић, Јован Суботић. Читава српска интелектуална елита окупљена у Текелијануму и око њега оставила је дубок траг у српској књижевности, историји, филозофији, праву. Било је то време када се Светозар Милетић борио за права Срба у Аустроугарској, основао *Уједињену омладину српску* (1866) у Новом Саду и покренуо лист „*Заставу*“.

Прве српске збирке за децу, Текелијанум као стециште српске интелектуалне елите, нису имали своје место у образовном систему бивше Југославије. Нажалост, ни данас нису у српском систему образовања.. то је велики дуг према онима који су у границама туђе државе образовали и васпитавали српску омладину у српском духу, штитећи свој језик и идентитет. Време је да им се одужимо и наставимо њихов пут.

ЛИТЕРАТУРА

- Грчић, Јован Миленко. (РОМС 27501).
- Поповић, В. Стеван, *Венац иесамa, Стео за малу Сричад Чика Стева*.
- У Пешти. Брзотиск Викторa Хорњанскогa. 1872. Стр. 70 + (2). М. 80. Дечији свет. Књига прва. Уређује Стеван В. Поповић.
- Поповић, В. Стеван, *Дан и ноћ, Дарак доброј деци од Чика Стеве*. Урешен са 22 слике. - У Новоме Саду, Издање Српске књижаре и шам- парије Браће М. Поповића. (С.а.). 1877. Стр. 80 са црт. и сл. аутора. М. 80.
- Поповић, В. Стеван, *Дани одмора, Дарак доброј деци. Од Чика Стеве*. Урешен са 7 слика. - У Новоме Саду. Издање Српске књижара Браће М. Поповића. Штампарија А. Пајевића. 1878. Стр. 48 са сл. М. 80. Библиотека за мали свет. Свеска IV
- Поповић, В. Стеван, *Дечије радовање, Дарак доброј деци од чика Стеве*. Урешен са 12 слика. - У Новоме Саду. Издаје Српска књижара Браће М. Поповића. Српска народна задружна штампарија. 1878. Стр. 80 са сл. 160. Библиотека за мали свет. Свеска III.
- Поповић, В. Стеван, *Дечији свет, књига I*, Српска народна школа, 2/1871, 21/22, 347-348.
- Поповић, В. Стеван, *Мале гусле, Нова збирка одабраних иесамa. За сриску децу. Прибрао их Чика Стева*. - У Новоме Саду. Издање Српске књижаре Браће М. Поповића. (Штампарија А. Фукса). 1881. Стр. 62 + (2). М. 80.
- Поповић, В. Стеван, *Мали свет, Књижице за сриску децу. Пише Чика Стеван*. - У Новоме Саду. Издање са сликама парне штампарије Николе Димитријевића. (Штампано у штампарији Н. Димитријевића, 1882). Стр. 48 са сл. М. 80. Мали свет. Књижице за српску децу. Свеска прва.
- Поповић, В. Стеван, *Невен цвеће, I. Нахида*. - Орлово Гнездо. - Чиода. Приповетке за децу. Посрбио Чика Стева). -У Будимпешти. (Издање аутора). (Штампарија В. Хорњанскогa, 1877.) Стр. 40 + 1 л. са сл. 150.
- Поповић, В. Стеван, *Полаженик, божићни дар сриској деци од браца Радована*, у Новом Саду, издање и штампа М. Димитријевића, 1886, стр. 99.
- Поповић, В. Стеван, *Бадњак, Даракдобројдеци. Са 14 слика*. У Новом Саду. Издање штампарије А. Пајевића. 1880. Стр. 62 са сл. М 80. Чика Стевине књиге. Свеска прва.
- Поповић, В. Стеван, *Бисер цвеће за ученике-це Народних школа. Приче и иесме са сликама. Средио Чика Стева*. У Београду. Издање Дворске књижаре Мите Стајића. (Нова штампарија Саве Раденковића и Брата). (С.а.). Стр. 80. са сл. 80. Друго издање. Препорука Главног просветног савета 1905. године.
- Поповић, В. Стеван, *Божићни дар, Низ иесамa нанизао Га одраслој сричади чикаСтева*. - У Новом Саду. (Издање аутора). Српска народна задружна штампарија, 1872. стр. 80. 160.
- Поповић, В. Стеван, *Босилје, Дарак доброј деци од чика Стеве. Са 15слика*. - У Новом Саду. Издање Књижаре Луке Јоцића и друга. Српска народна задружна штампарија). 1880. Стр. (1) + 72 са сл. М. 80. Дечије књиге. Свеска прва.

- Поповић, В. Стеван, *Велики српски декламатор, Збирка одабраних песама за декламовање у народним и средњим школама, ириликом беседа и светковина, избрао их Стеван В. Поповић. Ново издање. У Новоме Саду. Издање Српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића*
- Стеван В. Поповић, *Културна писма Стражилову*, Стражилово, 1885, бр. 4, стр. 124.
- Васа Стајић, *Јован Јовановић Змај*, Нови Сад, 1993.
- Јекнић, Драгољуб, *Српска књижевност за децу, историјски преглед бр. 1*, Београд, 1999.
- Кнежевић, Мара. *Стеван В. Поповић у српској култури*, Сомбор: Учитељски факултет, 2006.
- Марјановић, Воја, *Књижевност за децу и младе, поетика, писци, дела, књ. 1*, Београд, 2000.
- Милинковић, Миомир. *Змајеве дечје игре, Нацрт за периодизацију српске књижевности за децу*, Нови Сад: 2010.
- Воја Марјановић, *Књижевност за децу и младе, поетика, писци, дела, књ. 1*, Београд, 2000)
- Марковић Ж. Слободан. *Записи о књижевности за децу*, Београд, 1873. стр. 33.
- Стајић, Васа. *Јован Јовановић Змај*, Нови Сад, 1993.
- Цуцић, Сима. *Из дечје књижевности II*, Зрењанин, 1974. стр.
- Шевић, Милан, *Дечја књижевност српска, Оглед историјског прегледа*, Нови Сад, 1911.
- Стеван В. Поповић, *Културна писма Стражилову*, Стражилово, 1885, бр. 4, стр. 124.

THE FIRST SERBIAN CHILDREN'S BOOK COLLECTIONS CONTRIBUTION TO THE HISTORY OF CHILDREN'S LITERATURE

Abstract: *The first Serbian children's book collections were published in the second half of the 19th century by Stevan V. Popovic in Pest. As a high school and law student, Popovic stayed in Tekelijanum, in the Institute for Accommodation of Serbian Students. In 1872, he was the first in Serbian children's literature to prepare a collection Wreath of Poems and founded The Little World library. He published the following book collections: Images and Opportunities (Pest, 1872), Christmas Gift (Novi Sad, 1872), Radovan's Gift (1876), Christmas (1876), Day and Night (1877), Marigold Flowers (1877), Rest Days (1878), Children's Rejoicing (1878), Serbian Reciter (1879), Basil (1880), Little Gusle (1881), Little World (1882), Radovan (1883), Polaznik (1886), Badnjak (1891), Pearl Flowers (1905), Great Serbian Reciter. Stevan V. Popovic was appointed as manager of Tekelijanum in 1882. He dedicated his whole life to spreading Serbian education and educating the youth. The first Serbian children's book collections have not been included in the educational system of the Republic of Serbia so far, which interrupted the studying of Serbian literature for children.*

Key words: *Serbian book collections, children's literature, Stevan V. Popovic, poems, tales.*